

KOMPLET ZA UČITELJE IN UČITELJICE

DEMOKRACIJA EU V PRAKSI

Povejte svoje mnenje z
evropsko državljansko pobudo

Evropska
državlјanska
pobuda

UVOD	1
1. SKLOP: KRATKA PREDSTAVITEV EVROPSKE UNIJE	3
2. SKLOP: DEMOKRACIJA V EVROPSKI UNIJI	11
3. SKLOP: EVROPSKA DRŽAVLJANSKA POBUDA	17
4. SKLOP: RAZVOJ IN SPODBUJANJE EVROPSKE DRŽAVLJANSKE POBUDE	22
ZAKLJUČNI KVIZ	26
REŠITVE ZAKLJUČNEGA KVIZA	28
PODATKOVNI LIST O POGODBAH EVROPSKE UNIJE	29
PODROČJA UKREPANJA EU (IZBOR)	32
ZAKONODAJNI POSTOPEK V EU	33

Uvod

Cilj tega izobraževalnega modula je, da učencem predstavi temo demokratičnega sodelovanja v Evropski uniji in jim zagotovi znanje in spretnosti, ki jim bodo omogočile, da uveljavljajo svoje pravice, ki jih imajo kot državljani EU. V okviru tega raziskovanja se modul osredotoča na evropsko državljansko pobudo. Ko učenci zaključijo ta modul, bodo imeli jasno predstavo o tem, kaj je namen pobude, kako deluje, kako ustreza v širši kontekst demokracije v Evropski uniji in kako jo lahko uporabijo, da uvedejo spremembe v svoj svet.

Kaj je evropska državljanska pobuda?

Evropska državljanska pobuda državljanom EU omogoča, da vplivajo na politike EU tako, da na evropsko agendo postavijo tista vprašanja, ki so jim najpomembnejša. Državljanška pobuda združuje ljudi iz različnih držav EU, da zberejo podpise in pozovejo Evropsko komisijo, naj predlaga zakone na področjih, na katerih je Evropska komisija pooblaščenca za ukrepanje. Gre za »pristop od spodaj navzgor« za uvedbo politične razprave in ozaveščanje o pogostih idealih, ki združujejo ljudi, ne glede na meje, ki so med njimi. Orodje so uvedli leta 2012, zdaj pa je obrodilo sad, saj je več pobud privedlo do tega, da je Evropska komisija podala konkretne zakonodajne predloge.

Zakaj bi se morali učenci učiti o demokratičnem sodelovanju v EU s poudarkom na evropski državljanski pobudi?

V zdravi in uspešni demokraciji lahko državljani prosto izražajo svoja stališča. Učinkovito lahko uveljavljajo svoje volilne pravice, sodelujejo v javnih razpravah in tako začrtajo svojo prihodnost. Te težko pridobljene pravice tvorijo temelj vseh demokracij in so v osrčju Evropske unije. (Vir: Evropska komisija)

Demokracija je ena izmed osrednjih vrednot, na kateri je bila Evropska unija zgrajena. Toda demokracije ne moremo imeti za samoumevno. Dejavno jo moramo negovati; državljani morajo dejavno sodelovati v demokratičnih procesih, ki so jim na voljo. Da bi to storili, morajo te postopke razumeti. Večina učencev se sicer zaveda, da obstajajo volitve za poslance v Evropskem parlamentu, toda vseeno je pomembno, da prav tako vedo, da lahko spremembe o tistih vprašanjih, za katere so vneti, uvedejo tudi z drugimi orodji, kot je na primer evropska državljanska pobuda, bistvena pravica EU, ki so jo uvedli z Lizbonsko pogodbo leta 2009.

Za evropsko državljansko pobudo je značilno sodelovanje, saj morajo državljani sodelovati ne samo s podobno mislečimi posamezniki v svoji državi, temveč morajo prav tako najti podporo v več drugih državah članicah. Zato je učenje o evropski državljanski pobudi obenem tudi lekcija o sodelovanju, organizaciji, prepričevanju in vztrajnosti.

Kaj je v tem izobraževalnem modulu?

Ta modul je sestavljen iz štirih tematskih sklopov, od katerih se vsak osredotoča na drug poudarek, in sicer teme napredujejo od bolj splošnih informacij o Evropski uniji do bolj konkretnih informacij in dejavnosti, povezanih z evropsko državljansko pobudo, kot sledi:

- 1) Kratka predstavitev Evropske unije
- 2) Demokracija v Evropski uniji
- 3) Evropska državljanska pobuda
- 4) Razvoj in spodbujanje evropske državljanske pobude

V modulu so na voljo naslednja gradiva:

- komplet za učitelje in učiteljice, vključno z navodili za vsako učno uro, odgovori na vprašanja, dodatnimi informacijami in povezavami za dodatno raziskovanje
- komplet za dijake in dijakinje, ki se uporablja v razredu in za domače naloge, namenjeno pa je utrjevanju znanja in dodatnemu raziskovanju; na voljo so povezave na ustrezna spletna mesta v vseh uradnih jezikih EU;
- predstavitve PowerPoint, ki se uporabljajo v učilnici, vključno z besedili in videoposnetki (neobvezno);
- povezave do videodatotek; vsi videoposnetki, ki se uporabljajo v modulu, so na voljo v vseh uradnih jezikih Evropske unije;
- podatki za dodatno raziskovanje zgodovine Evropske unije;
- podatki o področjih ukrepanja v EU;
- zaključni kviz.

Kako je treba ta modul učiti?

Modul je zasnovan za prilagodljivo uporabo. Čeprav je razdeljen na štiri tematske sklope, imate proste roke, da gradivo prilagajate svojemu učnemu kontekstu (velikost skupine, oprema, razpoložljive učne ure itn.). Razdelki z dodatnimi informacijami v učnem načrtu so vam samo v pomoč. Raziskovalne dejavnosti lahko dodelite za domačo nalogo ali jih opravite v okviru lekcije, če imate dovolj časa in ustrezne pripomočke.

Če je čas omejen, lahko osnovne informacije predelate v štirih lekcijah. Če imate na voljo več časa, lahko raziščete veliko področij in se o njih bolj poglobljeno pogovorite ali jih določite kot temelj za projektno delo. Na koncu vsakega sklopa lahko najdete neobvezno dejavnost, ki temelji na projektu.

Kateri metodološki pristopi se uporabljajo v modulu?

Gradivo je zasnovano za uporabo več pristopov poučevanj/učenja:

- neposredna predstavitev,
- skupinska razprava,
- skupinsko delo,
- projektno delo,
- samostojno učenje,
- raziskovalno delo,
- reševanje težav,
- igranje vlog,
- snemanje videoposnetkov.

Brez težav pa lahko uporabite tudi kakršen koli drug pristop, ki se vam zdi, da bo učencem pomagal razumeti in si zapomniti informacije, obravnavane v sklopih.

Terminologija

Čeprav smo se zares potrudili, da bi uporabljali čim manj specializirane terminologije, moramo določene koncepte predstaviti, da bi se lahko o njih pogovorili. Pomoč z izrazi, ki se uporabljajo v Evropski uniji, lahko najdete tukaj: <https://eur-lex.europa.eu/summary/glossary.html?locale=sl>. Izberete lahko svoj želeni uradni jezik.

1. SKLOP: Kratka predstavitev Evropske unije

UČNI NAČRT

NAMENI IN CILJI:

- prepoznati vrednote EU,
- predstaviti schengensko območje in evropski enotni trg,
- prepoznati področja ukrepanja v EU.

UČENCI SE BODO NAUČILI:

- kako EU na splošno vpliva na njihova življenja,
- da ima EU točno določena področja pristojnosti, ki vplivajo na njihova vsakodnevna življenja.

UČENCI BODO VADILI:

- raziskovalne spretnosti,
- uporabo spletne strani Europa,
- razpravljanje/izmenjavo informacij.

POTREBNO GRADIVO:

- predstavitev PowerPoint za 1. sklop
- videoposnetki 1-3.

Koraki lekcije

KAJ VEMO O EU?

- 1) Napišite kratico »EU« na tablo. Učencem naročite, naj se spomnijo besed ali kratkih besednih zvez, ki jih povezujejo z EU. Napišite jih na tablo, da nastane besedni oblak. To lahko storite tudi v aplikaciji, kot je Mentimeter (neobvezno).
- 2) Učence spodbudite, naj si vzamejo nekaj minut za razmislek o stvareh, ki so se jih spomnili, npr. ali je občutek na splošno pozitiven ali negativen? S čim učenci povezujejo EU?

KRATKA PREDSTAVITEV EVROPSKE UNIJE

- 3) Predvajajte videoposnetek 1 (**PowerPoint, diapozitiv 2**). Na videoposnetku so predstavljeni pomembnejši dosežki Evropske unije. Učence vprašajte, ali lahko prepoznajo katerega oziroma ali lahko ugotovijo, za kaj gre.

Primeri: Evropska solidarnostna enota (mladi, ki pomagajo skupnostim); begunci; demokracija; solidarnost (Charlie Hebdo); Nobelova nagrada; ustanovitev Evropske unije; ponovna združitev Nemčije; Rimska pogodba (1957), s katero je bila ustanovljena Evropska gospodarska skupnost.

- 4) Razložite, da je bila Evropska unija ustanovljena na nizu pogodb, ki jih izpolnjujejo vse države članice. V njih so opredeljeni cilji in vrednote, ki jih zagovarjajo vse države članice, pa tudi področja, na katerih lahko Evropska unija ukrepa. Učence napotite na stran 26 v **kompletu za dijake in dijakinje**. To jim bo v pomoč pri domači nalogi, lahko pa to tudi uporabite kot temo za ločeno lekcijo, če želite.

VREDNOTE EU

- 5) Predvajajte videoposnetek 2 (**PowerPoint, diapozitiv 3**). V videoposnetku je predstavljenih šest vrednot Evropske unije.

»Unija temelji na vrednotah spoštovanja človekovega dostojanstva, svobode, demokracije, enakosti, pravne države in spoštovanja človekovih pravic, vključno s pravicami pripadnikov manjšin. Te vrednote so skupne vsem državam članicam v družbi, v kateri prevladujejo pluralizem, nediskriminacija, strpnost, pravičnost, solidarnost ter enakost žensk in moških.«

2. člen Lizbonske pogodbe

- 6) Prikažite **diapozitiv 4 v PowerPointu**. Če ne uporabljate PowerPointa, učencem naročite, naj si ogledajo stran 1 v **kompletu za dijake in dijakinje**.

- 7) Razložite, da ima EU 6 osrednjih vrednot, ki so temelj za vse politike in ukrepe EU.

- 8) Teh šest vrednot uporabite v predstavitvi v PowerPointu ali pa na tablo napišite naslednje:

- a) Človekovo dostojanstvo
- b) Svoboda
- c) Demokracija
- d) Enakost
- e) Pravna država
- f) Človekove pravice

Učencem naročite, naj si ogledajo stran 1 v **kompletu za dijake in dijakinje**. Nato jih razdelite v majhne skupine. Vsaki skupini naročite, naj vrednote razporedi v vrstnem redu po pomembnosti. Učenci bodo morali znati utemeljiti svoje mnenje in opredeliti določeno vrednost. V pomoč vam bodo spodnje opombe. Ne pozabite, da »pravilnega« vrstnega reda ni.

TEMELJNE VREDNOTE EVROPSKE UNIJE

ČLOVEKOVO DOSTOJANSTVO

Koncept človekovega dostojanstva je prepričanje, da imajo vsi ljudje posebno vrednost, ki je povezana izključno z njihovo človeškostjo. Nima nič z družbenim razredom, raso, spolom, vero, zmogljivostmi ali katerim koli drugim dejavnikom razen tega, da so ljudje.

Človekovo dostojanstvo upravičuje človekove pravice. Kadar so ljudje razdeljeni in jim je pripisana vrednost na podlagi lastnosti, kot so družbeni razred, spol, vera itn., nastanejo neenakopravne družbe, v katerih smo priča razmahu diskriminacije. Ljudje, ki jim pripišemo večjo vrednost, so deležni prednostne obravnave. Vsi, ki ne spadajo v prednostno skupino, so lahko zapuščeni ali zatirani.

SVOBODA

Svoboda gibanja državljanom daje pravico, da se v Uniji prosto gibajo in prebivajo. Posamezne svoboščine, kot so spoštovanje zasebnega življenja, svoboda misli, vere, zbiranja, izražanja in obveščanja, so zavarovane z Listino Evropske unije o temeljnih pravicah.

DEMOKRACIJA

EU deluje na podlagi predstavniške in participativne demokracije. To, da je nekdo državljan Evropske unije, pomeni, da uživa politične pravice. Vsak odrasel državljan EU ima pravico kandidirati in voliti na volitvah v Evropski parlament. Državljan EU imajo pravico kandidirati in voliti v svoji državi prebivališča ali v svoji državi porekla. Državljan lahko prav tako neposredno vplivajo na politiko EU prek orodij, kot je evropska državljanska pobuda.

ENAKOST

Pri enakosti gre za enake pravice za vse državljane pred zakonom. Načelo enakosti žensk in moških je temelj vseh evropskih politik in evropske integracije. Velja na vseh področjih. Načelo enakega plačila za enako delo je postalo del Rimske pogodbe leta 1957.

PRAVNA DRŽAVA

EU temelji na načelih pravne države. Vse, kar EU stori, temelji na pogodbah, ki so jih prostovoljno in demokratično sklenile vse države v EU. Za zakone in pravico skrbi neodvisno sodstvo. Države v EU so končno pristojnost podelile Sodišču Evropske unije, katerega sodbe morajo upoštevati vsi.

ČLOVEKOVE PRAVICE

Človekove pravice so zaščitene po Listini Evropske unije o temeljnih pravicah. Te obravnavajo pravico do svobode pred diskriminacijo na podlagi spola, rase, etnične pripadnosti, vere ali prepričanja, invalidnosti, starosti ali spolne usmerjenosti, pravico do varovanja vaših osebnih podatkov in pravico do dostopa do sodnega varstva.

- 9) Skupine pozovite, naj z ostalimi učenci delijo svoje glavne izbire in utemeljitve. Vsaka skupina naj na kratko predstavi svoje zamisli, potem pa nekaj minut posvetite skupinski razpravi.

SCHENGENSKO OBMOČJE

- 10) Učence vprašajte, katere države članice Evropske unije so že obiskali (če sploh kakšno), nato pa vprašajte še, ali so obiskali kakšno državo zunaj Unije. Prosite jih, naj primerjajo te izkušnje. Učence spodbudite, naj razmišljajo o preprostosti prehoda čez mejo, dolžini obiska, zahtevah glede vizuma itn.

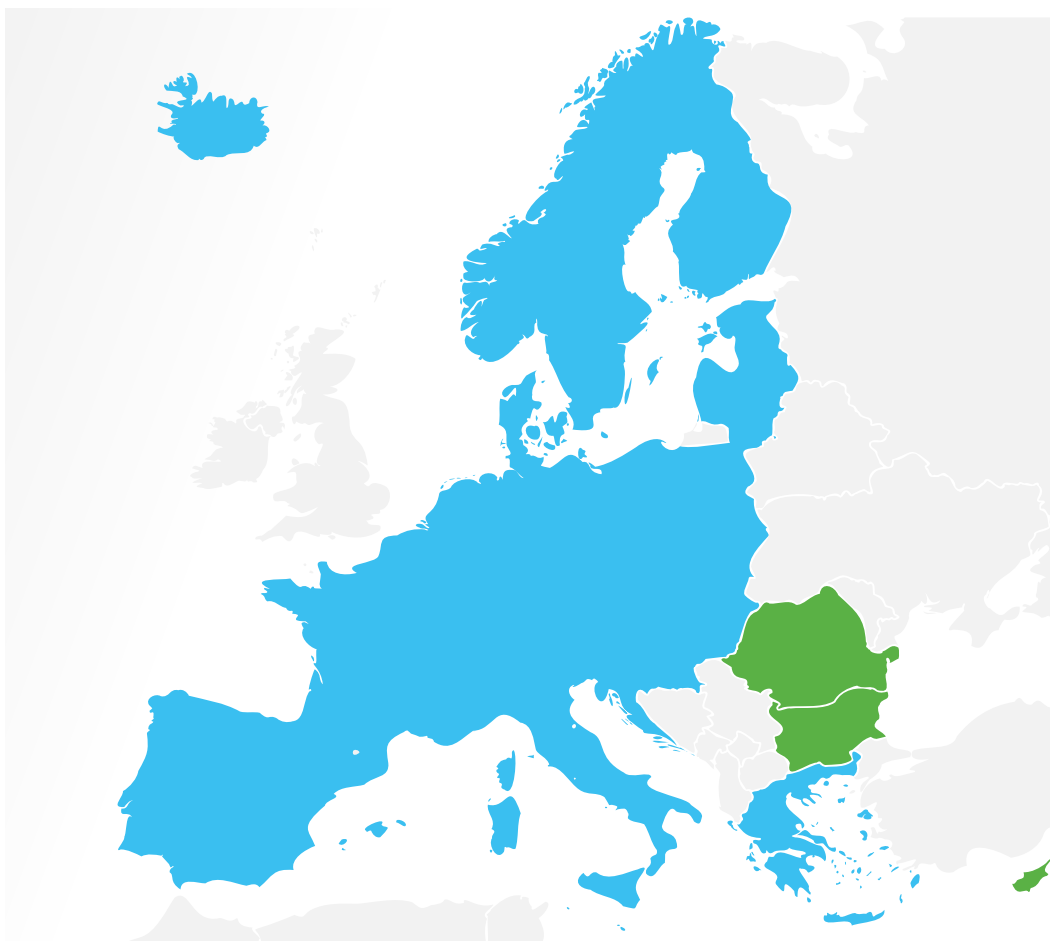
Schengensko območje brez meja zagotavlja prosto gibanje več kot 400 milijonov državljanov EU ter oseb, ki niso državljani EU, ampak živijo v EU ali so na obisku kot turisti, študentov na izmenjavi ali v poslovne namene (torej vseh, ki so zakonito v EU).

- 11) Prikažite **diapozitiv 5 v PowerPointu**. Če ne uporabljate PowerPointa, napišite »schengensko območje« na tablo.

- 12) Učence prosite, naj v svoj **komplet za dijake in dijakinje** (stran 2) napišejo vse države v schengenskem območju, ki se jih spomnijo. Prikažite **diapozitiv 6 v PowerPointu**. Če ne uporabljate PowerPointa, odgovore preberite iz polja za informacije.

Članice schengenskega območja (januar 2023):

Avstrija, Belgija, Češka, Danska, Estonija, Finska, Francija, Grčija, Hrvaška, Islandija, Italija, Latvija, Liechtenstein, Litva, Luksemburg, Madžarska, Malta, Nemčija, Nizozemska, Norveška, Poljska, Portugalska, Slovaška, Slovenija, Španija, Švedska in Švica.

Romunija, Bolgarija in Ciper so (januarja 2023) še vedno kandidatke. Republika Irska se je odločila, da pri tem sporazumu ne bo sodelovala.

https://home-affairs.ec.europa.eu/policies/schengen-borders-and-visa/schengen-area_sl

ENOTNI TRG IN CARINSKA UNIJA

13) Predvajajte videoposnetek 3 (**PowerPoint, diapozitiv 7**). V videoposnetku je razlaga prednosti enotnega trga.

14) Pojdite na **diapozitiv 8 v PowerPointu** ali napišite na tablo: blago, kapital, storitve, ljudje. Razložite, da na enotnem trgu poteka prost pretok vseh teh kategorij.

15) Razred razdelite v štiri skupine in vsaki skupini dodelite eno svoboščino. Skupinam dajte na voljo nekaj minut, da razmislijo o prednostih teh svoboščin s stališča a) poslovnih dejavnosti in b) državljanov EU. Prosite jih, naj razmislijo o tem, ali tudi sami uživajo kakšno prednost.

Prosti pretok blaga

Prosti pretok blaga pomeni, da med državami članicami ni carinskih dajatev in količinskih omejitev. To pomeni, da lahko dobavitelji prosto prodajajo svoje blago po vsej EU brez omejitev, kar jim omogoča širjenje svojih poslovnih dejavnosti. Potrošniki lahko prosto kupujejo iz celotne Unije in iščejo najboljše ponudbe.

Zaradi standardizacije po vsej Uniji so lahko potrošniki prepričani, da bo izdelek, ki so ga kupili iz katere koli države članice, izdelan skladno z istimi minimalnimi standardi, povezanimi z vprašanji, kot sta delovanje in varnost. Tudi njihove potrošniške pravice so zaščitene, ne glede na to, kje v EU kupijo izdelek.

<https://www.europarl.europa.eu/factsheets/sl/sheet/38/free-movement-of-goods>

Prosti pretok kapitala

Prosti pretok kapitala državljanom omogoča, da veliko postopkov opravijo v tujini, npr. da odprejo bančne račune, kupujejo delnice v tujih podjetjih, vlagajo tam, kjer je najboljši donos, in kupujejo nepremičnine.

Evropska podjetja lahko vlagajo v druga evropska podjetja in jih imajo v lasti ter so dejavna pri njihovem upravljanju. Prav tako lahko pridobivajo sredstva, npr. posojila, tam, kjer je to najugodnejše.

https://ec.europa.eu/info/business-economy-euro/banking-and-finance/financial-markets/capital-movements_sl

Prosti pretok storitev

Strokovnjaki in podjetja lahko neovirano zagotavljajo svoje storitve vseh v Uniji, bodisi začasno bodisi stalno. Da bi se to lahko zgodilo, EU dela na tem, da olajša priznanje poklicnih kvalifikacij po vsej Uniji.

Kot primer navedimo, da se državni razpisi za izvedbo storitev (z nekaterimi izjemami) zdaj oglašujejo po vsej EU, kar družbam/konzorcijem po vsej EU omogoča, da oddajo ponudbo. To podjetjem ustvarja priložnost za prihodke, vlade pa lahko najbolj ugodno ponudbo izberejo iz širšega nabora ponudb.

<https://www.europarl.europa.eu/factsheets/sl/sheet/40/freedom-of-establishment-and-freedom-to-provide-services>

Prosti pretok ljudi

Državljeni EU imajo pravico, da se preselijo v katero koli državo EU, da tam živijo, delajo, študirajo, iščejo zaposlitev ali se upokojijo. V drugi državi EU lahko ostanejo največ tri mesece, ne da bi se morali tam prijaviti, vseeno pa mogoče morajo prijaviti svoj prihod. Edina zahteva je, da imajo veljavno nacionalno osebno izkaznico ali potni list. Če ostanejo dlje kot tri mesece, morajo prijaviti prebivališče. Svoboda gibanja delavcev obsega odpravo kakršne koli diskriminacije, ki temelji na narodnosti, v povezavi z zaposlitvijo, plačilom ter drugimi pogoji dela in zaposlitve. V tem členu je prav tako določeno, da ima delavec v EU pravico sprejeti ponujeno delo, da se v državi svobodno giblje, da v njej ostane z namenom zaposlitve in pod določenimi pogoji tudi pozneje.

https://europa.eu/youreurope/citizens/residence/residence-rights/index_sl.htm#eu-citizen

<https://www.europarl.europa.eu/factsheets/sl/sheet/41/free-movement-of-workers>

PODROČJA UKREPANJA

16) Prikažite **diapozitiv 9 v PowerPointu** ali učence napotite, naj si ogledajo **komplet za dijake in dijakinje**, stran 30.

Evropska unija lahko ukrepa samo na tistih področjih, na katerih so jo za to prek pogodb EU pooblastile države članice.

17) Učencem naročite, naj v svojem **kompletu za dijake in dijakinje** (stran 3) odgovorijo, v katero področje ukrepanja spadajo naslednje kategorije:

1. Prejeli boste najmanj dvoletno garancijo ob nakupu novega prenosnika. (Varstvo potrošnikov)
2. Če vaš let zamuja dlje časa ali je odpovedan, boste dobili nadomestilo. (Prevoz)
3. Vaše kvalifikacije v eni državi EU so priznane v drugi. (Enotni trg)
4. Kot zaposleni s polnim delovnim časom prejmete najmanj 20 prostih dni vsako leto. (Zaposlitev in socialne zadeve)
5. Največje število trsk, ki jih ribiči lahko ulovijo. (Ribištvo)
6. Količina energije (plin/elektrika), ki mora priti iz obnovljivih virov energije, kot sta sončna in vetrna energija. (Energija)
7. Največja količina finih delcev, ki smejo biti v zraku. (Okolje)

V pogodbah je določeno, kdo lahko sprejme zakone na katerem področju: EU, nacionalne vlade ali oboje. Razložite, da ima EU različne [ravni pristojnosti](#):

EU ima tri ravni pristojnosti (**diapozitiv 9 v PowerPointu**):

- a) izključno pristojnost, v okviru katere lahko zakone sprejema samo Unija, države članice pa jih samo izvajajo (npr. carinska unija, pravila o konkurenci na enotnem trgu, monetarna politika držav evroobmočja);
- b) deljeno pristojnost, v okviru katere lahko države članice sprejemajo zakone in pravno zavezujoče akte, če EU tega ne stori (npr. kmetijstvo, ribištvo, okolje, varstvo potrošnikov, prevoz, energija itn.);
- c) podporno pristojnost, v okviru katere EU sprejema ukrepe v podporo ali dopolnitev politik držav članic (npr. varovanje in izboljšanje človekovega zdravja, industrija, kultura, turizem, poklicno usposabljanje, mladina in šport, civilna zaščita, upravno sodelovanje). (**diapozitiv 10 v PowerPointu**).

<https://eur-lex.europa.eu/SL/legal-content/summary/division-of-competences-within-the-european-union.html>

KAKO KONČATI LEKCIJO

18) Poskrbite, da učenci razumejo, kaj morajo narediti za domačo nalogo v svojem **kompletu za dijake in dijakinje** (strani 5–7).

19) Da zaključite lekcijo, učencem naročite, naj razmislijo in se nato na kratko pogovorijo o informacijah, ki so jih prvič prejeli med lekcijo.

NEOBVEZNA DEJAVNOST

Za naslednjo lekcijo učencem naročite, naj si zapisujejo stvari, na katere naletijo v vsakodnevem življenju, na katere je vplivala zakonodaja EU. Učenci bodo na začetku naslednjega sklopa delili, kaj so odkrili.

Rešitve za pregled lekcije 1. sklopa

Vaja 1) 1b, 2d, 3c, 4a, 5e

Vaja 2) I. b, II. e, III. c, IV. d, V. a

Vaja 3) Lastni odgovori učencev:

[dostojnost](#), [svoboda](#), [demokracija](#), [enakost](#), [pravna država](#), [človekove pravice](#).

Vaja 4)

- a) Ne drži (Švica, Liechtenstein, Norveška in Islandija)
- b) Drži
- c) Ne drži (Še vedno boste potrebovali osebne izkaznice na letališčih, za prijavo v hotelih itn. V veliko državah prav tako zahtevajo, da ljudje nosijo pri sebi določeno obliko osebne identifikacije.)
- d) Drži (nobena izmed držav, ki ima kopensko mejo z Grčijo, ni članica schengenskega območja)
- e) Ne drži (Med Španijo in Francijo prav tako ni kontrolnih točk za priseljevanje. Toda tudi če v Francijo potujejo prek države, ki ni v EU, ima prijatelj schengenski vizum, ki je veljaven za Francijo).

Vaja 5)

- a) Kapital/ljudje
- b) Storitve/kapital
- c) Blago/kapital/ustanavljanje
- d) Blago/kapital
- e) Ljudje

Vaja 6) Lastni odgovori učencev.

Vaja 7)

- a) Deljene
- b) Podporne
- c) Izključne

2. SKLOP: Demokracija v Evropski uniji

UČNI NAČRT

NAMENI IN CILJI:

- predstavite koncept participativne demokracije,
- predstavite glavne zakonodajne organe v EU,
- razložite, kako nastanejo zakoni EU,
- predstavite koncept evropske državljanske pobude.

UČENCI SE BODO NAUČILI:

- katere so glavne institucije v EU,
- kako EU sprejema zakonodajo,
- kako lahko vplivajo na politike EU.

UČENCI BODO VADILI:

- raziskovalne spretnosti,
- uporabo spletne strani Europa,
- razpravljanje/izmenjavo informacij.

POTREBNO GRADIVO:

- predstavitev PowerPoint za 2. sklop,
- videoposnetki 4–6.

Koraki lekcije

- 1) Preglejte domačo nalogo iz prejšnje lekcije, vključno z ugotovitvami iz neobvezne dejavnosti, če so jo učenci naredili.

UVOD

- 2) Na tablo napišite besedo »demokracija«. Učence vprašajte, kaj razumejo pod tem izrazu. Učencem dovolite, da se pogovorijo o tem, kaj vedo o demokratičnih institucijah v svoji državi.

- 3) Prikažite **diapozitiv 2 v PowerPointu**. Razložite, da se boste pri današnji lekciji pogovarjali o dveh različnih vrstah demokracije: o predstavniki in participativni demokraciji.

Predstavnikiška demokracija je oblika vladavine, v kateri ljudje **izvolijo** svoje predstavnike (npr. poslance v parlamentu), ki jih **pooblastijo**, da v njihovem imenu predlagajo in sprejemajo zakonodajo.

Participativna demokracija so mehanizmi, s katerimi so državljani **vključeni v javne procese odločanja**, in torej dopolnjujejo predstavnikiško demokracijo.

ORGANI ODLOČANJA V EU

- 4) Prikažite **diapozitiv 3 v PowerPointu**. Razložite, da ima EU tri glavne institucije, ki so odgovorne za predlaganje in sprejemanje zakonodaje: Evropska komisija, Evropski parlament in Svet EU.

5) Prikažite **diapozitiv 4 v PowerPointu**. Predstavite Evropsko komisijo.

Kaj počne Evropska komisija?

Predlaga nove zakone

Evropska komisija je edina institucija v EU, ki ima pravico predlagati zakone, ki naj jih Evropski parlament in Svet EU sprejmeta in ki:

- varujejo interese EU in njenih državljanov glede vprašanj, ki jih države članice ne morejo učinkovito obravnavati na nacionalni ravni,
- pravilno upoštevajo tehnične podrobnosti zaradi posvetovanja s strokovnjaki in javnostjo.

Upravlja politike EU in dodeljuje sredstva EU

- skupaj s Svetom in Parlamentom določa prednostne porabe sredstev,
- pripravlja letne proračune, ki jih odobri Parlament in Svet,
- pod nadzorom Evropskega računskega sodišča spremlja porabo denarja.

Izvajajo zakonodajo EU

- skupaj s Sodiščem Evropske unije skrbi, da se zakonodaja EU ustrezno izvaja v vseh državah članicah.

Zastopa EU v mednarodnem okolju

- v imenu držav EU govori v mednarodnih organih, zlasti na področjih trgovinske politike in humanitarne pomoči,
- v imenu EU se pogaja na področju mednarodnih pogodb.

Sestava

Politično vodstvo je zagotovljeno s 27 komisarji (en iz vsake države EU) – ki jih vodi predsednik/-ica Komisije, ki odloča o tem, kdo je odgovoren za katero področje politike. Predsednika/-ico imenuje Svet EU (ki zastopa voditelje držav ali vlado vsake države EU), pri tem pa upošteva rezultate volitev v Evropski parlament. Nato ga/jo odobri Evropski parlament. Druge člane imenujejo njihove države, nato pa morajo iti skozi postopek odobritve, ki vključuje novega/novo predsednika/-ico, Evropski parlament in Svet EU.

https://european-union.europa.eu/institutions-law-budget/institutions-and-bodies/search-all-eu-institutions-and-bodies/european-commission_sl

6) Prikažite **diapozitiv 5 v PowerPointu**. Predstavite Svet Evropske unije.

Kaj počne Svet Evropske unije?

Oblikuje in sprejema zakonodajo EU

Svet ima bistveno vlogo pri sprejemanju odločitev v EU.

Oblikuje in sprejema zakonodajne akte, običajno skupaj z Evropskim parlamentom.

Sestavljajo ga ministri iz vseh držav EU.

Usklajuje politike držav članic

Svet je odgovoren za usklajevanje politik držav članic na posebnih področjih, med katera spadajo:

- gospodarska in fiskalna politika;
- izobraževanje, kultura, mladina in šport;
- politika zaposlovanja.

Oblikuje skupno zunanjo in varnostno politiko EU

Svet na podlagi smernic Evropskega sveta določa ter izvaja zunanjo in varnostno politiko EU, kar vključuje tudi razvojno in humanitarno pomoč EU, obrambo ter trgovino.

Sklepa mednarodne sporazume

Svet daje mandat Komisiji, da se v imenu EU pogaja o sporazumih med EU ter državami, ki niso članice EU, in mednarodnimi organizacijami. Po koncu pogajanj sprejme odločitev o podpisu in sklenitvi sporazuma.

Sprejema proračun EU

Svet sprejema proračun EU skupaj s Parlamentom.

Proračunsko obdobje pokriva koledarsko leto. Proračun se običajno sprejme decembra in se začne uporabljati 1. januarja naslednje leto.

<https://www.consilium.europa.eu/sl/council-eu/>

7) Predvajajte videoposnetek 4 (**diapozitiv 6 v PowerPointu**) o volitvah v EU. Učence vprašajte, ali vedo, kdo je njihov lokalni evropski poslanec. Kdaj so bile zadnje volitve? Kdaj bodo naslednje volitve? Ali se jim zdi pomembno voliti na volitvah? Zakaj/zakaj ne?

8) Prikažite **diapozitiv 7 v PowerPointu**. Predstavite Evropski parlament.

Kaj počne Evropski parlament?

Sprejema zakone

- Sprejema predpise EU, in sicer skupaj s Svetom EU na podlagi predlogov Evropske komisije.
- Odloča o mednarodnih sporazumih.
- Odloča o širitvah.
- Pregleda delovni program Evropske komisije, lahko zahteva pripravo zakonodajnih predlogov.

Nadzoruje

- Opravlja demokratični nadzor nad vsemi institucijami EU. [Tukaj uporabite preprost jezik, da vas bodo učenci lažje razumeli.]
- Izvoli predsednika Evropske komisije in potrdi celotni kolegij Evropske komisije. Lahko izglasuje nezaupnico in posledično odstop Evropske komisije.
- Podeli razrešnico oziroma odobri porabo proračunskih sredstev EU.
- Preuči peticije državljanov in uvede preiskave.
- Razpravlja o monetarni politiki z Evropsko centralno banko.
- Postavlja vprašanja Evropski komisiji in Svetu.
- Sodeluje kot opazovalec volitev.

Sprejema proračun

- Sprejme proračun EU skupaj s Svetom EU.
- Potrdi dolgoročni finančni načrt EU, t.i. večletni finančni okvir.

Sestava

Volitve potekajo vsakih pet let. Število evropskih poslancev iz posamezne države EU je približno sorazmerno številu njenega prebivalstva: nobena država ne sme imeti manj kot 6 ali več kot 96 poslancev, skupno število poslancev pa ne sme preseči 705 (704 poslancev in predsednik). Poslanci so združeni v politične skupine po politični usmeritvi, ne po narodnosti.

Predsednik zastopa Evropski parlament navzven in v stikih z drugimi institucijami EU ter dokončno potrdi proračun EU.

https://european-union.europa.eu/institutions-law-budget/institutions-and-bodies/search-all-eu-institutions-and-bodies/european-parliament_sl

ZAKONODAJNI POSTOPEK

9) Učencem naročite, naj razložijo, kako se zakoni sprejemajo v njihovi državi. Če je potrebno, razložite.

10) Predvajajte videoposnetek 5 (**diapozitiv 8 v PowerPointu**), na katerem je razloženo, kako se v EU sprejemajo zakoni. Razložite, da način, na katerega EU sprejema odločitve, zagotavlja, da se upoštevajo vsa stališča in potrebe vseh vključenih: EU kot organa, posameznih držav članic in državljanov teh držav članic.

11) Prikažite **diapozitiv 9 v PowerPointu**. Z diagramom poteka preverite, ali so učenci razumeli osnove postopka odločanja.

Zakonodajni postopek

Ne pozabite, da gre za poenostavljen opis.

1. Evropska komisija na lastno pobudo predlaga zakone in politike. Lahko se tudi odzove na pozive k temu od:
  - Evropskega sveta (voditelji držav ali predsedniki vlad vsake države članice EU),
  - Sveta Evropske unije (vladni ministri vsake države članice EU),
  - Evropskega parlamenta (ki ga neposredno izvolijo evropski državljani),
  - samih državljanov po uspešni [evropski državljanski pobudi](#).
2. Komisija se posvetuje z deležniki in državljani, nato pa Evropskemu parlamentu in Svetu EU pošlje svoj predlog.
3. Nato morda sledi krog sprememb in odgovorov na spremembe.
4. Če se Evropski parlament in Svet EU končno dogovorita, se predlog sprejme.

Nekateri zakoni (uredbe in odločbe) samodejno postanejo zavezujoči po vsej EU na datum, na katerega začnejo veljati. Druge (direktive) pa morajo države članice EU vključiti v svojo nacionalno zakonodajo. Komisija spremlja, ali se zakoni EU izvajajo pravilno in pravočasno, ter ukrepa, če se ne. V tej vlogi Komisiji rečemo »varuhinja pogodb«.

https://commission.europa.eu/law/law-making-process_sl

<https://www.europarl.europa.eu/about-parliament/en/powers-and-procedures/legislative-powers>

PREDSTAVITEV EVROPSKE DRŽAVLJANSKE POBUDE

12) Predvajajte videoposnetek 6 (**diapozitiv 10 v PowerPointu**), na katerem je predstavljena evropska državljanska pobuda. Učencem razložite, da je evropska državljanska pobuda način, na katerega lahko navadni državljani vplivajo na politiko EU – gre za obliko participativne demokracije.

Več informacij o evropski državljanski pobudi lahko najdete na spodnji povezavi (informacije so na voljo v vseh jezikih EU):

<https://europa.eu/citizens-initiative/>

KAKO KONČATI LEKCIJO

13) Preverite, ali učenci razumejo, kaj morajo narediti, da se pripravijo na naslednjo lekcijo s pomočjo **kompleta za dijake in dijakinje** (strani 13–15).

14) Preden učenci odidejo, jih prosite, naj v dvojicah razmislijo o treh vprašanjih o vsebini lekcije, ki jih bodo zastavili partnerju. Drug drugemu postavijo vprašanja in nanje odgovorijo.

NEOBVEZNA DEJAVNOST

Učenci sestavijo kratko anketo za svoje sošolce, da ugotovijo, koliko vedo o tem, kako deluje Evropska unija in za kaj je odgovorna. Rezultate analizirajo v razredu in se o njih pogovorijo.

Rešitve za pregled lekcije 2. sklopa

Vaja 1) a. Cm Cn   b. P   c. Cm   d. Cn   e. P Cn   f. Cm   g. P   h. P Cn

Vaja 2) a. 3   b. 1   c. 4   d. 6   e. 2   f. 5

Vaja 3) a. Ne drži (samo Komisija) b. Ne drži (Parlament in Svet) c. Drži d. Drži e. Ne drži (samo pri področjih ukrepanja, za katere je pristojna)

3. SKLOP: Evropska državljanska pobuda

UČNI NAČRT

<p>NAMENI IN CILJI:</p> <ul style="list-style-type: none"> • predstavite evropsko državljansko pobudo, • učence spodbudite, naj razmislijo v vprašanjih, ki so jim pomembna in ki bi lahko bila bistvena na ravni EU. 	<p>UČENCI SE BODO NAUČILI:</p> <ul style="list-style-type: none"> • kaj je evropska državljanska pobuda, • pravila vodenja evropske državljanske pobude, • zakaj je neka kampanja uspešna.
<p>UČENCI BODO VADILI:</p> <ul style="list-style-type: none"> • načrtovanje, • usklajevanje v skupini, • kako iskati zamisli z intenzivno razpravo (brainstorming), • kako se pomikati po spletnih straneh 	<p>POTREBNO GRADIVO:</p> <ul style="list-style-type: none"> • predstavitev PowerPoint za 3. sklop, • videoposnetka 6 in 7.

Koraki lekcije

1) Preglejte domačo nalogo iz prejšnje lekcije, vključno z rezultati iz neobvezne dejavnosti, če so jo učenci naredili.

- 2) Učenci bi se morali pripraviti, da odgovorijo na naslednja vprašanja:
- Koliko pozornosti posvečate delovanju Evropske unije? Ali sledite institucijam na družbenih omrežjih ali v novicah?
  - Ali se vam zdi način, na katerega se sprejemajo odločitve v Evropski uniji, demokratičen?
  - Ali obstajajo načini, na katere bi Evropska unija po vašem mnenju postala bolj demokratična?

Posvetite nekaj časa razpravi.

EVROPSKA DRŽAVLJANSKA POBUDA – KORAKI

- 3) **Komplet za dijake in dijakinje** naj ostane zaprt. Učence vprašajte, česa se spomnijo o evropski državljanski pobudi iz prejšnje lekcije. Ponovno predvajajte videoposnetek 6 (diapozitiv 2 v PowerPointu).

Glavni koraki

1. Poiščite šest ljudi iz drugih šestih držav EU, ki imajo pravico voliti na evropskih volitvah, da skupaj z vami oblikujejo ekipo.
2. Opredelite svoj cilj in Komisijo prosite, naj prijavi pobudo.
3. Po pozitivni odločitvi pobudo objavijo na spletni strani.
4. V 12 mesecih zberite 1 milijon podpisov iz najmanj 7 držav članic EU (prek spleta ali v papirni obliki).
5. Izjave o podpori naj preverijo nacionalni organi.
6. Svojo pobudo predložite Komisiji.
7. Sestanek s Komisijo.
8. Javna obravnava v Evropskem parlamentu.
9. Odgovor Evropske komisije.
10. Odziv Komisije glede predlaganih ukrepov, če obstajajo.

Več informacij lahko najdete tukaj: https://europa.eu/citizens-initiative/_sl

- 4) Vprašajte, katerim korakom je treba slediti, da oblikujete pobudo. Prisluhnite odgovorom in nato prikažite **diapozitiv 3 v PowerPointu** ali učence prosite, naj svoj **komplet za dijake in dijakinje** odprejo na strani 16.

KAKŠNA JE VIDETI USPEŠNA EVROPSKA DRŽAVLJANSKA POBUDA?

- 5) Učencem naročite, naj v okviru domače naloge pripravijo naslednje:
Pojdite na https://europa.eu/citizens-initiative/_sl. Poiščite pobudo, ki bi jo bili pripravljeni podpreti. Pripravite se, da na naslednji lekciji razložite, zakaj bi podprli to pobudo. Vse učence (ali nekaj izbranih učencev) prosite, naj z ostalimi delijo, kaj so se odločili.

- 6) Učence vprašajte, ali bi bili pripravljeni podpreti vse navedene pobude. So tudi kakšne, ki jih ne bi podprli? Zakaj?

- 7) Učence vprašajte, zakaj je neka evropska državljanska pobuda dobra. Prosite jih, naj na splošno razmislijo, katere elemente bi morala imeti uspešna evropska državljanska pobuda.

Predlagani odgovori:

- Mora biti nekaj, kar vpliva na večino držav v EU oziroma se to vprašanje v njih pojavlja.
- Mora biti privlačna širši javnosti.
- Mora biti nekaj, glede česar se lahko sprejme zakonodaja (ne pa samo moralno vprašanje).
- Zapositi je treba za konkretno ukrepanje (ne samo: »nekaj bi bilo treba storiti«).
- Obstajati mora jasna povezava med tem, za kar ste zaprosili Komisijo, in rešitvijo za določeno vprašanje.

8) Predvajajte videoposnetek 7 (**diapozitiv 4 v PowerPointu**).

9) Prikažite **diapozitiv 5 v PowerPointu** ali učence napotite, naj si ogledajo **komplet za dijake in dijakinje**, stran 30. Razred razdelite v skupine po tri ali štiri. Razložite, da morajo pobude spadati v eno izmed področij ukrepanja EU, za katero lahko Komisija predlaga sprejem zakonodaje. Vsako skupino prosite, naj se spomni ene zamisli za pobudo, ki bi bila na enem področju ukrepanja. Dovolite nekaj časa za pogovor in nato še za povratne informacije vsake skupine.

Primeri področij ukrepanja v EU: kmetijstvo in pravice živali, okolje in podnebje, varnost hrane, zdravje, varovanje potrošnikov, kultura in mediji, mladina in šport, energija, nediskriminacija, humanitarna pomoč, promet.

Preverite tudi:

https://europa.eu/citizens-initiative/how-it-works/how-start-initiative-step-step/faq-eu-competences-and-commission-powers_sl

Da se prepričate, ali lahko Komisija predlaga pravni akt, poiščite izrecne navedbe v Pogodbi o delovanju Evropske unije; glejte spodnje primere:

PREČIŠČENA RAZLIČICA POGODBE O DELOVANJU EVROPSKE UNIJE

TRETJI DEL
NOTRANJE POLITIKE IN UKREPI UNIJE

NASLOV XX
OKOLJE

Člen 192
(prejšnji člen 175 PES)

1. Evropski parlament in Svet se po rednem zakonodajnem postopku ter po posvetovanju z Ekonomsko-socialnim odborom in Odborom regij odločita, katere ukrepe naj Unija sprejme za doseganje ciljev iz člena 191.

[EUR-Lex - 12012E192 - EN - EUR-Lex \(europa.eu\)](#)

12008E078

Prečiščena različica Pogodbe o delovanju Evropske unije - TRETJI DEL: NOTRANJE POLITIKE IN UKREPI UNIJE - NASLOV IV: OBMOČJE SVOBODE, VARNOSTI IN PRAVICE - Poglavlje 2: Politika glede mejne kontrole, azila in priseljevanja - Člen 78 (prejšnji člen 63, točki 1 in 2 ter 64(2) PES)

Uradni list 115 , 09/05/2008 str. 0076 - 0077

Člen 78

(prejšnji člen 63, točki 1 in 2 ter 64(2) PES)

3. V primeru izrednih razmer v eni ali več državah članicah zaradi nenadnega prihoda državljanov iz tretjih držav lahko Svet na predlog Komisije sprejme začasne ukrepe v korist zadevnih držav članic. Svet odloča po posvetovanju z Evropskim parlamentom.

[EUR-Lex - 12008E078 - EN - EUR-Lex \(europa.eu\)](#)

<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/sl/TXT/PDF/?uri=OJ:C:2016:202:FULL&from=en#page=17>

10) Zamisli zapišite na tablo in učencem naročite, naj glasujejo za eno zamisel, ki bi jo vsi (ali večina) podprli.

11) Učencem naročite, naj gredo nazaj v svoje skupine. Ob upoštevanju postopka evropske državljske pobude učencem naročite, naj razmislijo o tem, kako bi vodili to kampanjo, in sicer se osredotočite na naslednja vprašanja (**diapozitiv 6 v PowerPointu**):

- Kako bi poimenovali kampanjo?
- Kaj bi storili, da bi poiskali partnerje v 6 drugih državah članicah?
- Za kaj boste morda morali porabiti denar?
- Kako bi zbrali sredstva za svojo kampanjo?
- Kako bi »prodali« svojo zamisel, da bi dobili podpise?
- Kako bi vzbudili medijsko pozornost?

Učenci si lahko delajo zapiske v **kompletu za dijake in dijakinje**

12) Učenci naj se znova vrnejo v eno veliko skupino in delijo povratne informacije.

KAKO KONČATI LEKCIJO

13) Preverite, ali učenci vedo, kaj morajo narediti za domačo nalogo (strani 18–19).

NEOBVEZNA DEJAVNOST

Učenci ustvarijo škatlo za predloge ali izvedejo spletno anketo, da ugotovijo, katera vprašanja so pomembna drugim učencem na šoli na evropski ravni.

4. SKLOP: Razvoj in spodbujanje evropske državljsanske pobude

UČNI NAČRT

NAMENI IN CILJI:

- da učenci ustvarijo svojo kampanjo,
- da raziščete komunikacijske spretnosti.

UČENCI SE BODO NAUČILI:

- osnove uspešne komunikacije,
- zavedanje o občinstvu,
- zakaj je neka kampanja uspešna.

UČENCI BODO VADILI:

- načrtovanje,
- igranje vlog,
- usklajevanje v skupini,
- kako iskati zamisli z intenzivno razpravo (brainstorming),
- kako se ciljno lotiti kampanje.

POTREBNO GRADIVO:

- predstavitev PowerPoint za 4. sklop (če jo uporabljate).

Koraki lekcije

PREGLEJTE DOMAČO NALOGO

- 1) Učence ste prosili, naj preučijo kampanjo, ki se jim zdi, da bi jo lahko podprli. Pojdite na **diapozitiv 2 v PowerPointu** ali naslednje naslove napišite na tablo: besedilo, slike/videoposnetki, grafično gradivo, partnerji, drugo. Učence prosite, naj na kratko opišejo uspešne vidike kampanje, ki so jo izbrali, in jih zapišite pod te naslove.

- 2) Nekaj časa namenite pogovoru o tem, zakaj se učencem zdi, da so te kampanje na splošno uspešne.

Razmislite npr. o

- privlačnosti širši javnosti,
- praktičnosti,
- socialnih/političnih/gospodarskih vprašanjih,
- področja ukrepanja EU.

Da si ogledate uspešne kampanje:

[https://europa.eu/citizens-initiative/find-initiative_sl?STATUS\[0\]=ANSWERED](https://europa.eu/citizens-initiative/find-initiative_sl?STATUS[0]=ANSWERED)

Da si ogledate kampanje, ki še čakajo na odgovor:

https://europa.eu/citizens-initiative/find-initiative_sl?CATEGORY%5B0%5D=any&STATUS%5B0%5D=SUBMITTED&SECTION=ALL

- 3) Učence ste prosili, naj razmislijo o kampanji, glede katere so glasovali v 3. sklopu, in o tem, kako bi poskrbeli, da bo točno ta kampanja uspešna zaradi dejanj, ki so jih storili prek spleta ali brez spleta. Posvetite nekaj časa, da se skupaj pogovorite o njihovih zamislih.

Učenci naj razmislijo o tem:

- kako bi poiskali ljudi v drugih državah,
- za kaj bi lahko porabili denar,
- kako bi zbrali finančna sredstva,
- prek katerih kanalov bi vzpostavili stik z ljudmi,
- s kom bi vzpostavili stik.

PRISTOPI K PREPRIČEVANJU

- 4) Prikažite **diapozitiv 3 v PowerPointu** ali učence napotite, naj si ogledajo **komplet za dijake in dijakinje**, stran 20. Pojasnite, da moramo ljudi prepričati, da je naša zamisel dobra, če želimo v okviru kampanje uspešno pridobiti podporo. Da oblikujemo svoj argument, si lahko pomagamo z naslednjimi štirimi pristopi. Na katerega učenci mislijo, da bi se najbolj pozitivno odzvali?

Logika: Ali je zamisel smiselna? Ali obstaja neposredna povezava med zahtevanim ukrepom in na primer izboljšavami v družbi/gospodarstvu/vsakodnevnem življenju/zdravju?

Čustva: Ali gre pri vprašanju za nekaj, česar se ljudje bojijo? Koliko bolje se bodo počutili, če bo težava rešena? Kako se bodo počutili, če ni rešena/če ne storijo ničesar? Ali gre pri vprašanju za nekaj, s čimer lahko ljudje sočustvujejo? Ali gre za nekaj, kar vzbuja upanje?

Etika: Ali gre za moralno vprašanje? Ali je vprašanje moralno napačno? Ali bi morali vprašanje rešiti preprosto zato, ker je tako prav (čeprav bi morali za to plačati določeno ceno)?

Verodostojnost: Ali obstajajo zanesljivi viri, s katerimi lahko podkrepimo svoj predlog (znanost, raziskave itn.)? Ali obstajajo posamezniki/skupine, ki jih občudujemo ali spoštujemo (in ki so dokazali, da imajo potrebno znanje), ki imajo podobno stališče ali so se že dejavno lotili vprašanja?

- 5) Učencem naročite, naj z vami delijo še štiri možne pobude (to so lahko tiste, ki so se jih spomnili pri prejšnji lekciji, ali nove, ki so jih pravkar našli) in jih napišite na tablo.

KAKO VADITI PREPRIČEVANJE

- 6) Učence razdelite v pare, ena oseba bo oseba A, druga pa oseba B.
- 7) Učencem naročite, naj si predstavljajo, da izvajajo kampanjo za podporo pobude pred trgovino z živili. Učenec A mora izbrati kampanjo, za katero se mu zdi, da jo bo najlažje podprl z logiko. Poudariti je treba, da se učencem ni treba strinjati s stališčem, ki ga branijo.

- 8) Učencu A dajte na voljo nekaj minut, da učenca B prepriča, zakaj bi moral podpreti pobudo. Učenec B mora ponuditi nasprotno argumente, učencu A pa se ni treba odzvati.
- 9) Učenci nato zamenjajo vloge in učenec B si izbere drugo pobudo in jo brani s čustvenimi argumenti (s čustvi). Učenec A se mora odzvati.
- 10) Še naprej menjavajte vloge, da enako obravnavate še področji etike in verodostojnosti.
- 11) Učencem naročite, naj razmislijo o tem, ali je bil njihov pristop najboljši za izbrano pobudo. Kako uspešni so bili po vašem mnenju? Ali so učenci z nasprotnimi argumenti razkrili šibkosti podpornih argumentov?

KAKO ODGOVORITI NA NASPROTNE ARGUMENTE

- 12) Učence spomnite, da bi morali uporabiti več kot samo en pristop (logika, čustva, verodostojnost, etika), če bi radi, da bo kampanja uspešna. Prav tako naj razmislijo o možnih nasprotnih argumentih in poskusijo nanje odgovoriti, še preden jih kdo omeni.

- 13) Pojdite na **diapozitiv 4 v PowerPointu** ali na tablo napišite naslednje: »Prepovedati bi morali uporabo pesticidov v kmetijstvu.«
- 14) Učenci ostanejo v parih ali zamenjajo partnerje. Učencem povejte, da oba partnerja igrata učenca njune starosti. Učenec A naj s katerim koli izmed zgornjih pristopov, ki se mu zdi ustrezen, podpre to izjavo. Učenec B naj poskusi najti nasprotno argumente.
- 15) Učenci zdaj zamenjajo vloge, ampak tokrat naj bo učenec B (ki navaja argument za to izjavo) učenec, učenec A (tisti, ki navaja nasprotno argumente) pa naj bo kmet.
- 16) Učencem naročite, naj razmislijo o navedenih nasprotnih argumentih. Ali so se spremenili, ko je nasprotni učenec igral kmeta?

ISKANJE SKUPNE TOČKE

- 17) Učencem poudarite, da bodo morali prepričati različne skupine ljudi, ki bodo mogoče imeli različne pomisleke, če bodo hoteli za kampanjo najti najširšo možno pozitivno podporo.

Pri sprejemanju zakonodaje v EU je bistveno, da se poiščejo skupne točke in da se razumejo različni vidiki različnih oseb. To bo veljalo tudi za zamisel za zakon, ki so jo učenci predstavili z evropsko državljansko pobudo. Če v okviru evropske državljanske pobude uspešno zberejo en milijon podpisov, Komisija pa se odloči, da bo vložila zakonodajni predlog, bodo morali sozakonodajalci, Evropski parlament in Svet doseči kompromis. Komisija bo morala pred zakonodajnim predlogom razmisliti o stališčih vseh strank, ki bodo prizadete; poslanci v Parlamentu bodo razmislili o učinku na ljudi in podjetja v svojih volilnih okrajih; v Svetu pa si bodo predstavniki vsake države članice EU vprašanje ogledali z nacionalnega vidika posamezne države, saj se lahko zgodi, da bodo določene države bolj ali drugače prizadete kot druge. Vsi ti organi se bodo morali pogajati in sklepati kompromise, če želimo, da pobuda postane zakon.

18) Pojdite na **diapozitiv 5 v PowerPointu** ali na tablo napišite naslednje: učenec, starš, poslovnež, politik.

19) Učence razdelite v štiri skupine in vsaki skupini dodelite enega izmed zgornjih naslovov, ki bo »lik«, ki zastopa skupino ljudi. Učencem naročite, naj obrnejo na stran 21 v **kompletu za dijake in dijakinje** ter si naredijo zapiske o tem, kakšne so skrbi tega lika in zaradi česa se vsak od likov počuti varno oz. brezskrbno.

20) Učencem dajte na voljo nekaj minut, da se v skupinah pogovorijo in nato ostalim posredujejo povratne informacije o tem, kar so napisali. Druge učence spodbudite, naj na seznam dodajo še svoje zamisli, če jih imajo.

21) Vsako skupino prosite, naj si izbere pobudo, s katero bodo spodbujali svoj lik. Katere medije naj uporabijo? Kateri pristop oziroma pristopi so najboljši?

KAKO KONČATI LEKCIJO

22) Učencem razložite, da bodo morali za svojo zadnjo nalogo ustvariti videoposnetek za spodbujanje pobude, za katero bi radi, da postane zakon v EU. Pravila so naslednja.

- Delati morajo v skupinah po tri ali štiri.
- Odločiti se morajo, katero vprašanje bi bilo dobra pobuda. Izberejo lahko vprašanje, o katerem ste se pogovarjali v razredu, ali kakšno drugo.
- Ustvariti morajo videoposnetek, s katerim podpirajo svoj predlog in ki ne sme biti daljši od treh minut.
- Na videoposnetku lahko igrajo v drugih vlogah.
- Če želijo, lahko v svoj videoposnetek vključijo glasbo in/ali grafične elemente.
- Poskrbeti morajo, da imajo dovoljenje za snemanje na lokacijah in snemanje drugih ljudi.
- Videoposnetek mora imeti špico, na kateri je navedeno, kdo je bil odgovoren za kateri del projekta.

Učencem dajte na voljo nekaj časa, da se sami razporedijo v skupine in se odločijo glede pobud.

Če bo dovolj časa, lahko videoposnetke predvajate pri naslednji lekciji. Če ne, lahko videoposnetke naložite na platformo za sodelovanje, ki jo uporabljajo v šoli. Učence je treba spodbuditi, naj posredujejo pozitivne povratne informacije na podlagi vprašanj, o katerih ste se pogovarjali na učnih urah. Če učenci želijo, lahko glasujejo za najboljši videoposnetek (ne smejo glasovati za svojega).

NEOBVEZNA DEJAVNOST

Izbrani učenci si predstavljajo, da so na obravnavi v Evropskem parlamentu, na kateri bodo predstavili svojo pobudo. Drugi učenci so poslanci v Evropskem parlamentu iz različnih držav in političnih strank oziroma zastopajo različna politična prepričanja. Lahko postavljajo vprašanja in se nato odločijo, ali pobudo podpirajo.

Spodaj je na voljo posnetek prave obravnave. Jezik lahko spremenite s klikom na simbol »glasbene note«: https://multimedia.europarl.europa.eu/sl/webstreaming/agri-envi-committee-meeting_20230124-1430-COMMITTEE-ENVI-AGRI

Zaključni kviz

1. Koliko državljanov EU je potrebnih za uvedbo evropske državljske pobude?
  - a. Trije državljani EU
  - b. Pet državljanov EU, ki živijo v kateri koli državi članici
  - c. Sedem državljanov EU, ki živijo v sedmih različnih državah članicah
  - d. Ni minimalnih zahtev
2. Ali lahko uvedete evropsko državljsko pobudo o kateri koli temi, ki vam je pomembna in glede katere bi radi, da Evropska komisija ukrepa?
  - a. Da, možne so vse teme
  - b. Ne, obstajajo omejitve
3. Kdo lahko podpre evropsko državljsko pobudo?
  - a. Državljan EU, ki so starejši od 18 let.
  - b. Državljan EU, ki so dovolj stari, da volijo na volitvah v Evropski parlament – ali pa so stari najmanj 16 let v določenih državah.
  - c. Ljudje, ki živijo v EU, ne glede na državljanstvo.
4. Drži ali ne drži: Ali je za veljavnost evropske državljske pobude dovolj milijon podpornikov iz ene države članice EU?
  - a. Drži
  - b. Ne drži
5. Drži ali ne drži: Ali mora Evropska komisija sprejeti zakonodajo na podlagi veljavne državljske pobude?
  - a. Drži
  - b. Ne drži
6. Katera izmed naslednjih institucij EU je odgovorna za prijavo državljske pobude?
  - a. Evropski parlament
  - b. Evropski svet
  - c. Evropska komisija
7. V kateri izmed naslednjih pogodb je bila vzpostavljena evropska državljska pobuda?
  - a. Maastrichtska pogodba (1992)
  - b. Lizbonska pogodba (2007)
  - c. Rimska pogodba (1957)

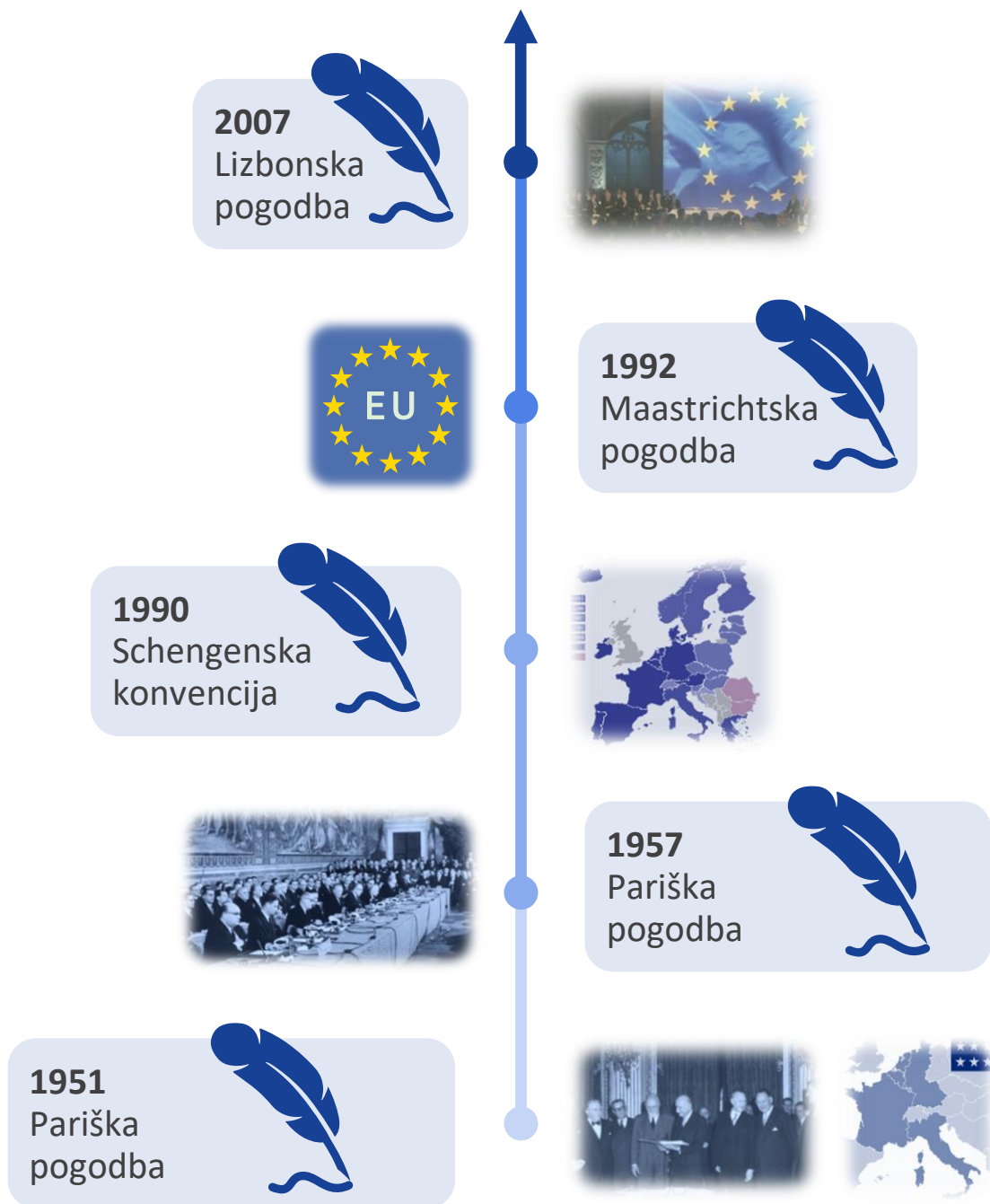
8. Kakšno obliko demokracije predstavlja evropska državljanska pobuda?
  - a. Participativna
  - b. Predstavniška

9. Koliko časa ima na voljo pobuda, da se zbere zadostno število podpisov?
  - a. 12 mesecev
  - b. 2 leti
  - c. Ni omejitve

10. Drži ali ne drži: Ljudje lahko pobudo podprejo samo prek spleta.
  - a. Drži
  - b. Ne drži

Rešitve zaključnega kviza

1. C.
2. B. Ne, ni omejitev. Za uvedbo pobude jo mora najprej prijaviti Evropska komisija. Komisija lahko prijavi samo tiste pobude, v okviru katerih Komisijo prosijo, naj ukrepa glede tem, pri katerih je pristojna za vložitev zakonodajnega predloga. Če torej tema nove pobude ne spada na eno izmed področij, na katerih lahko Komisija predlaga zakonodajo, Komisija takšne pobude ne more prijaviti. Če pobuda ni skladna z vrednotami EU, jo bo Komisija zavrnila.
3. B.
4. B. Ne drži. Da bi bila državljanska pobuda veljavna, je treba zanjo pridobiti milijon podpisov in doseči vnaprej določene pragove v najmanj sedmih državah članicah EU.
5. B. Ne drži. Po tem ko se organizatorji pobude srečajo z Evropsko komisijo in se izvede javna obravnava v Evropskem parlamentu, mora Komisija natančno navesti, katere ukrepe bo predlagala v odziv na veljavno državljansko pobudo (če sploh kakšne) in kateri so razlogi za sprejem (ali nesprejem) ukrepov. Odziv mora biti v obliki sporočila, ki ga uradno sprejmejo komisarji in je objavljeno v vseh uradnih jezikih v EU.
6. C.
7. B.
8. A. Izvolitev evropskih poslancev v parlamentu, ki bodo zastopali naše interese, je oblika predstavniške demokracije.
9. A.
10. B. Ljudje lahko podporne obrazce podpiše tudi na papirju.

PODATKOVNI LIST O POGODBAH EVROPSKE UNIJE

Glavne pogodbe EU

https://european-union.europa.eu/principles-countries-history/principles-and-values/founding-agreements_sl

Naslednje pogodbe predstavljajo pet pomembnih mejnikov v zgodovini Evropske unije. Če potrebujete več informacij, sledite povezavam po vsakem polju z informacijami. Ne pozabite, da lahko v vseh primerih spremenite jezik.

PARIŠKA POGODBA IZ LETA 1951

Evropska unija se je rodila v 50. letih prejšnjega stoletja, po drugi svetovni vojni. Cilj je bil preprečitev še ene vojne na evropski celini. Pariška pogodba je bila prvi korak evropske integracije. V njej je bila ustanovljena Evropska skupnost za premog in jeklo, ki je povezala šest evropskih držav (Francija, Zahodna Nemčija, Italija, Belgija, Luksemburg in Nizozemska), med katerimi je neovirano potekala trgovina s premogom in jeklom. Glavni namen Evropske skupnosti za premog in jeklo je bila integracija gospodarstev sodelujočih evropskih držav, da bi tako bil manj verjeten nastanek konflikta in da bi bilo očitno, če bi ena izmed članic začela uporabljati jeklo za izdelavo orožja, ker se pripravlja na morebitno vojno.

<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SL/TXT/?uri=LEGISSUM:xy0022>

RIMSKA POGODBA IZ LETA 1957

V tej pogodbi je bila ustanovljena Evropska gospodarska skupnost (EGS), ki je združila šest evropskih držav (Belgijo, Nemčijo, Francijo, Italijo, Luksemburg in Nizozemsko), da bi prek trgovine sodelovale pri integraciji in gospodarski rasti.

Vzpostavila je skupen trg, ki temelji na prostem pretoku blaga, ljudi, storitev in kapitala. Prav tako je vzpostavila carinsko unijo, s čimer je interno odpravila tarife in vzpostavila skupne tarife za blago, ki prihaja od zunaj.

Veliko izmed institucij EU, ki jih poznamo danes, je bilo ustanovljenih v tej pogodbi:

- Svet ministrov
- Komisija
- Parlamentarna skupščina (Evropski parlament)
- Sodišče Evropske unije
- Ekonomsko-socialni odbor

<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SL/TXT/?uri=LEGISSUM:xy0023>

SCHENGENSKA KONVENCIJA IZ LETA 1990

V Schengenski konvenciji je bilo vzpostavljeno območje prostega gibanja brez mejne kontrole za podpisnice. Pozneje je bila prenesena v zakonodajo EU, danes pa gre za jasen cilj Evropske unije.

<https://eur-lex.europa.eu/SL/legal-content/glossary/schengen-agreement-and-convention.html>

MAASTRICHTSKA POGODBA IZ LETA 1992

S to pogodbo je bila ustanovljena Evropska unija. Med množico drugih stvari je predstavila tudi koncept »evropskega državljana«, ki državljanom katere koli države v EU omogoča, da živi in dela v kateri koli drugi državi članici. Prav tako jim je zagotovila druge pravice in zaščito.

Pri tej pogodbi je bilo tudi pomembno, da je vzpostavila koncept skupne valute in usklajevanja gospodarskih politik, kar je privedlo do oblikovanja evra in Evropske centralne banke.

Pogodba je centralizirala veliko odgovornosti, ki so bile prej v pristojnosti nacionalnih vlad, da bi tako zagotovila dodatno uskladitev v vsej Evropski uniji. Prav tako je uvedla nekaj sprememb strukture moči v institucijah EU.

<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SL/TXT/?uri=LEGISSUM:xy0026>

LIZBONSKA POGODBA IZ LETA 2007

Ta pogodba je nadgradila in spremenila pogodbe, ki so bile tedaj veljavne. Evropski uniji je podelila status pravne osebe, kar pomeni, da lahko zdaj podpisuje pogodbe ali se pridružuje organizacijam kot enoten organ. Določa, da je [Listina o temeljnih pravicah](#) pravno zavezujoča in da ima enako pravno vrednost kot pogodbe. Prav tako razjasnjuje vprašanja, povezana s pristojnostjo EU.

Pomembno je, da je ta pogodba z okrepitevijo pooblastil Evropskega parlamenta zagotovila, da mora biti več demokracije.

Zagotovila je tudi mehanizem, s katerim lahko imajo navadni državljani neposreden vpliv na politike in zakone v EU. V njej je bila vzpostavljena evropska državljanska pobuda (ECI).

<https://eur-lex.europa.eu/SL/legal-content/summary/the-treaty-of-lisbon.html>

<https://www.europarl.europa.eu/factsheets/sl/sheet/5/the-treaty-of-lisbon>

Več o pogodbah, ki so trenutno v veljavi, lahko preberete na spletni strani EUR-lex:

<https://eur-lex.europa.eu/collection/eu-law/treaties/treaties-force.html?locale=sl>

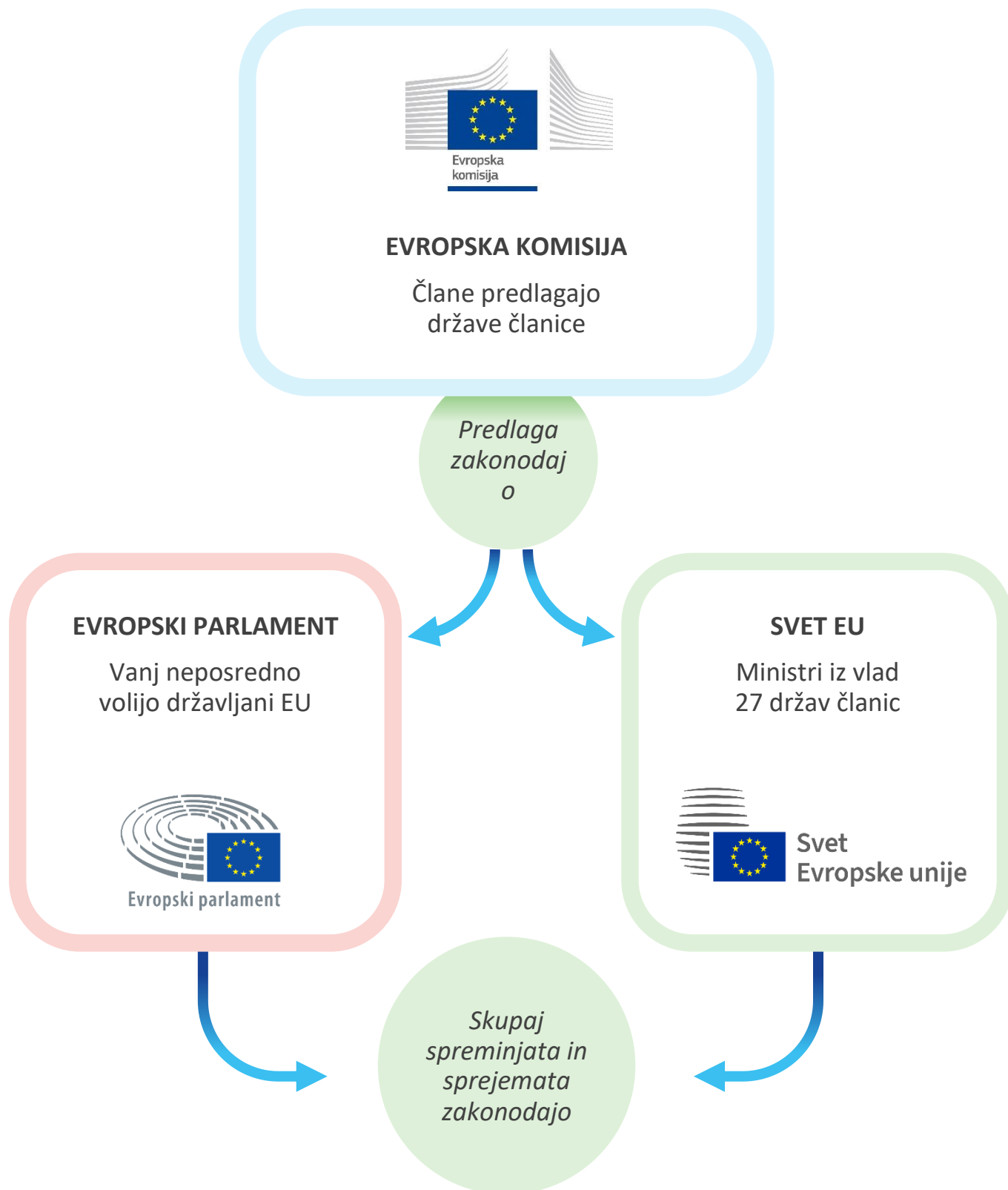
PODROČJA UKREPANJA EU (izbor)

Izključna pristojnost	Deljena pristojnost	Podporna pristojnost
Carinska unija	Enotni trg	Javno zdravje
Konkurenčna pravila	Zaposlitev in socialne zadeve	Industrija
Monetarna politika	Kmetijstvo	Kultura
Trgovina	Ribištvo	Turizem
Morske rastline in živali	Okolje	Izobraževanje in usposabljanje, mladina in šport
	Varstvo potrošnikov	Civilna zaščita
	Promet	Upravno sodelovanje
	Vseevropske mreže	
	Energija	
	Pravica	
	Temeljne pravice	
	Migracije in notranje zadeve	
	Javno zdravje	
	Raziskovanje in vesolje	
	Razvoj sodelovanja in humanitarne pomoči	

Več informacij:

https://europa.eu/citizens-initiative/how-it-works/how-start-initiative-step-step/faq-eu-competences-and-commission-powers_sl

ZAKONODAJNI POSTOPEK V EU

© Evropska unija, 2023

Ponovna uporaba je dovoljena z navedbo vira. Politiko o ponovni uporabi dokumentov Evropske komisije ureja Sklep 2011/833/EU (UL L 330, 14. 12. 2011, stran 39).

PDF ISBN: 978-92-68-03882-6

doi: 10.2792/195963

KA-04-23-421-SL-N

Urad za publikacije
Evropske unije

Evropska
državlјanska
pobuda